

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja

2016/2271(INI)

28.3.2017

MIŠLJENJE

Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja

upućeno Odboru za industriju, istraživanje i energetiku

o digitalizaciji europske industrije
(2016/2271(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Marju Lauristin

PA_NonLeg

PE595.485v02-00

2/9

AD\1120789HR.docx

HR

PRIJEDLOZI

Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja poziva Odbor za industriju, istraživanje i energetiku da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- A. budući da je u sektoru informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) u Europi trenutačno zaposleno šest milijuna osoba; budući da 40 % europskih radnika nema dostatne digitalne vještine i nailazi na teškoće u pogledu cjeloživotnog učenja; budući da je potrebno prilagoditi i dodatno ojačati obrazovne sustave i sustave osposobljavanja u cilju ispunjavanja zahtjeva digitalnog tržišta rada;
 - B. budući da među spolovima postoji velika razlika u zaposlenosti i osposobljavanju u sektoru IKT-a, kao i snažne negativne posljedice na jednakost na tržištu rada;
 - C. budući da digitalizacija industrije duboko prodire u sve dijelove sektora te na taj način povećava njegovu konkurentnost pomoću inovativne i održive proizvodnje robe i usluga, potiče gospodarski rast te otvara radna mjesta i postiže prosperitet, ali također predstavlja izazove koji zahtijevaju aktivno sudjelovanje socijalnih partnera i javnih tijela u provedbi pravedne digitalne tranzicije;
 - D. budući da se relativna važnost industrijske dodane vrijednosti i zapošljavanja desetljećima smanjuje, što je pridonijelo gospodarskoj neravnoteži i ima negativne učinke na socijalnu i regionalnu koheziju u pojedinim slučajevima;
 - E. budući da bi digitalizacija mogla pridonijeti uspostavljanju novih odnosa umrežavanja između osoba, skupina, strojeva i sustava, stvarajući time sinergije između ljudske kreativnosti i umjetne inteligencije;
 - F. budući da u prosjeku 9 % radnih mjesta prijeti automatizacija, dok će se za dodatnih 25 % radnih mjesta polovina zadatka znatno promijeniti kao posljedica automatizacije;
 - G. budući da je, prema podacima Komisije, potražnja za visokokvalificiranim radnicima u području digitalne tehnologije i dalje u porastu i, ako se ne poduzmu odgovarajuće mјere, mogla bi dosegnuti brojku od 756 000 nepotpunjenih radnih mjesta do 2020., na taj način ugrožavajući europski rast i konkurentnost; budući da bi, po potrebi, trebalo revidirati postojeće obrazovne sustave i sustave osposobljavanja radi boljeg ispunjavanja potreba digitalnog tržišta rada i povećanja stopa zaposlenosti;
 - H. budući da prilagodbe tehničkom razvoju i promjene koje proizlaze iz toga u području rada predstavljaju stalnu zadaću koja će u duljem nadolazećem razdoblju zaokupiti poduzeća, sindikate i tvorce politika; budući da će jedan od ključnih izazova biti uskladiti obrazovne sustave i sustave osposobljavanja s potrebama digitalnog tržišta rada i zajamčiti da digitalizacija industrije i dalje bude dopuna ljudskom radu;
1. ističe da digitalizacija industrije predstavlja velike izazove i prilike u smislu otvaranja i gubitka radnih mjesta i organizacije rada; ističe da Komisija i države članice, u savjetovanju sa socijalnim partnerima, moraju poduzeti ciljane mјere u vezi s digitalizacijom industrije, u pogledu zapošljavanja, socijalnih, obrazovnih i poreznih politika, poboljšanja kolektivnog pregovaranja te pružanja najmodernije infrastrukture; naglašava bi digitalizacija industrije trebala biti oblikovana tako da pridonosi poboljšanju

uvjeta rada;

2. napominje da novi oblici rada temeljeni na digitalizaciji često imaju za posljedicu razdvajanje radnog mjesta i poduzeća, čime se dovode u pitanje mjerodavno radno pravo, socijalna zaštita i kolektivni ugovori, uključujući načelo jednakog postupanja na istom radnom mjestu; zabrinut je zbog povećanja nesigurnih radnih mjesta u industrijskom sektoru, uključujući lažno samozapošljavanje i štetne ugovore bez zajamčenog minimalnog broja radnih sati; ističe da je potrebno zajamčiti jednaku sveobuhvatnu zaštitu radnika na digitalnom tržištu rada;
3. napominje da postoje velike regionalne razlike u pogledu digitalizacije industrije, što utječe na radna mjesta, produktivnost i razvoj, posebno za MSP-ove; napominje da ne postoji samo regionalni nego i socijalni raskorak kad je riječ o digitalizaciji, kao i razlike među poduzećima; stoga poziva na intenzivnije ulaganje napora povezanih s razvojem uključivih digitalnih infrastruktura, uključujući pristup širokopojasnoj mreži, i pružanjem podrške MSP-ovima, osobito u regijama koje su u tom području nedovoljno razvijene; poziva Uniju da podrži ulaganja u digitalnu infrastrukturu i da u tom pogledu bolje iskoristi europske fondove; naglašava potrebu za promicanjem univerzalnog pristupa internetu, uključujući za ugrožene skupine i osobe koje žive u ruralnim područjima;
4. smatra da su digitalne inovacije u javnom sektoru i otvoreni standardi način borbe protiv koncentracije digitalnog znanja u nekoliko industrijskih trgovачkih društava, čime se promiče uravnotežen digitalni razvoj diljem država članica;
5. ističe važnost umrežavanja i suradnje u pogledu već uspostavljenih nacionalnih inicijativa digitalizacije, kao što je Industrie 4.0, i poziva da se pojačaju naporci kako bi se podržalo regije i sektore koji trenutačno zaostaju u cilju jamčenja jednakih mogućnosti i promicanja veće gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije; ističe potencijal centara digitalne izvrsnosti u pogledu pružanja podrške digitalizaciji industrije, jačanja konkurentnosti postojećih trgovачkih društava i poticanja osnivanja novih;
6. napominje da je digitalna transformacija složen fenomen koji treba rješavati i na europskoj razini kako bi se izbjegla fragmentacija jedinstvenog tržišta te da je u tom kontekstu poželjna bliska suradnja s nacionalnim i regionalnim dionicima;
7. poziva Komisiju i države članice da u suradnji sa socijalnim partnerima redovito prate i procjenjuju učinak digitalizacije na kvalitetu, broj i vrste radnih mjesta, kao i potražnju za vještinama i kvalifikacijama, te da na odgovarajući način prilagode povezane politike kako bi se zaštitila prava radnika, zajamčilo pošteno natjecanje i osigurao doprinos digitalizacije rastućim socijalnim i radnim standardima; napominje da bi, zahvaljujući digitalizaciji industrije, razlika između otvaranja i gubitka različitih vrsta radnih mjesta mogla utjecati na finansijsku stabilnost sustava socijalnog osiguranja, mirovinskih sustava i sustava osiguranja nezaposlenih u državama članicama; podsjeća da digitalizacija industrije ne utječe jednako na sva buduća radna mjesta i da ne bi trebalo podcijeniti važnost ljudske interakcije;
8. primjećuje učinke novih poslovnih modela temeljenih na digitalnim tehnologijama na tržište rada i potražnju za digitalnim vještinama radnika i pružatelja usluga; ističe da digitalizacija stvara prilike za vraćanje proizvodnje u matične zemlje; poziva Komisiju i države članice da razviju strategije vraćanja proizvodnje radi promicanja rasta i otvaranja

radnih mjesta u Uniji;

9. podsjeća da digitalizacija donosi rizik od ozbiljnije nejednake raspodjele bogatstva tako što povećava digitalni jaz koji bi mogao podijeliti društvo, države članice i regije na one koji mogu ostvariti dobit iz povećane digitalne produktivnosti i one koji to ne mogu; stoga poziva Komisiju i države članice da istraže moguće načine smanjenja nejednakosti koja proizlazi iz automatizacije;
10. svjestan je prilika i izazova povezanih s digitalizacijom industrije; primjećuje pozitivne učinke digitalizacije industrije na povećanje fleksibilnih radnih odnosa koji mogu dovesti do bolje ravnoteže između poslovnog i privatnog života, raznolikosti izbora u okviru mobilnog rada na daljinu te omogućiti osobama iz ruralnih i izoliranih područja da se priključe tržištu rada (pod uvjetom da imaju potrebnu infrastrukturu), potičući tako gospodarski rast; istodobno uviđa da trend potaknut digitalizacijom i usmjeren na povećanu fleksibilnost može povećati opasnost od nestabilnog i nesigurnog zaposlenja; ističe da se novi oblici rada ne smiju upotrebljavati za izbjegavanje mjerodavnog postojećeg zakonodavstva u području rada i socijalnih pitanja koje se odnosi na zaštitu radničkih i potrošačkih prava; napominje da tradicionalne industrije i poduzeća u okviru ekonomije platformi moraju biti ravnopravni;
11. poziva Komisiju i države članice da prikupe podatke radi praćenja i ocjene učinka digitalizacije na oblike zapošljavanja i uvjete rada, da pokrenu potrebne inicijative kako bi se razjasnila pravna situacija radnika na platformama, osobito razlikujući samozaposlene osobe i zaposlenike, te da po potrebi prilagode mjerodavno zakonodavstvo kako bi se osiguralo da su sva radna mjesta na primjeren način obuhvaćena zakonom o radu; naglašava da svi radnici imaju jednaka socijalna prava zajamčena Ugovorima i Poveljom europske unije o temeljnim pravima, koja bi trebalo poticati, uključujući pravo slobode kretanja, slobodu udruživanja, pravo na sklapanje kolektivnih ugovora i pravo na poduzimanje kolektivnog djelovanja; ističe potrebu za razmernim regulatornim i administrativnim okruženjem za ekonomiju platformi u kojemu se uzimaju u obzir prava i obveze svih dionika;
12. podsjeća da je Sud Europske unije definirao koncept „radnika“ na temelju radnog odnosa koji karakteriziraju određeni kriteriji kao što su podređeni položaj, osobni dohodak i priroda posla¹; poziva na postizanje pravne sigurnosti o definiciji „zapošljavanja“ na digitalnom tržištu rada kako bi se osigurala usklađenost s radnim i socijalnim zakonodavstvom; ističe da su svi radnici u ekonomiji platforme zaposleni ili samozaposleni na osnovi činjenica kojima se daje prednost i da bi ih u skladu s time trebalo kategorizirati, bez obzira na ugovornu situaciju;
13. zabrinut je zbog znatnih razlika između razine usvojenih digitalnih vještina radnika unutar i između različitih država članica; ističe potrebu za time da se premosti taj jaz koji ima negativne učinke na razvoj mogućnosti i tržište rada;
14. poziva Komisiju i države članice da zajamče da digitalizacija industrije i posljedično povećanje novih oblika rada neće štetno utjecati na doprinose za socijalno osiguranje i da će svi doprinosi biti plaćeni za sve oblike rada; napominje da digitalna rješenja mogu

¹ Vidi predmet Suda Europske unije C-596/12, stavak 17. i predmet Suda Europske unije C-232/09, stavak 39.

- olakšati naplatu poreza i doprinosa za socijalno osiguranje;
15. poziva Komisiju i države članice da redovito uključuju socijalne partnere u postupak prilagodbe regulatornog okvira za digitalno gospodarstvo; poziva socijalne partnere da sklope kolektivne ugovore za ekonomiju platformi;
 16. poziva države članice da zajamče pristup osposobljavanju za vještine potrebne u 21. stoljeću, posebno za digitalne vještine, kritičko razmišljanje, rješavanje problema, timski rad i upotrebu velike količine podataka, kako bi se osiguralo jednakost sudjelovanje svih građana na jedinstvenom digitalnom tržištu; u tom kontekstu naglašava važnost transverzalnih kompetencija koje radnicima omogućuju donošenje svjesnih odluka i razvijanje osjećaja za poduzimanje inicijative i samosvijesti; ističe ulogu poslodavaca u organizaciji i financiranju odgovarajućeg programa osposobljavanja kojim se radnicima omogućuje da poboljšaju svoje digitalne vještine i kvalifikacije; skreće posebnu pozornost na radnike kojima prijeti otkaz kao posljedica postojeće digitalizacije industrije;
 17. naglašava važnost cjeloživotnog učenja za sve radnike u digitalnom dobu; poziva Komisiju i države članice da zajamče da će radnici koji izgube radno mjesto brzo moći pristupiti programima prekvalifikacije za stjecanje digitalnih vještina ako to budu željni; poziva da se sustav socijalne zaštite modernizira kako bi odražavao modele rada i karijere koje oblikuje digitalizacija;
 18. naglašava važnost usklađivanja obrazovnih sustava s potrebama digitalnog gospodarstva kako bi se studentima omogućilo stjecanje relevantnog znanja i vještina; ponovno poziva Komisiju i države članice da promiču interdisciplinarno razmišljanje u školama kako bi se uspješno odgovorilo na sve veću potražnju za digitalnim i komplementarnim vještinama; poziva države članice da se usredotoče ne samo na nadogradnju vještina radne snage nego i na promicanje podučavanja i interesa za znanost, tehnologiju, inženjerstvo i matematiku (STEM), kao i interesa za poduzetničke i odgovarajuće socijalne i komunikacijske vještine, od najranije dobi; ističe da je potrebno uložiti posebne napore kako bi se nadiše vrlo izražene razlike među spolovima u sektor IKT-a; poziva države članice da uključe socijalne partnere i ustanove za obrazovanje i osposobljavanje u strategije za razvoj vještina i programe osposobljavanja na radu za digitalno doba;
 19. napominje da se nepodudaranje vještina u digitalnom gospodarstvu ne odnosi samo na nedostatak vještina, već je rezultat loših uvjeta rada, zbog kojih neki od najkvalificiranih radnika odabiru raditi negdje drugdje, kao i lošeg upravljanja ljudskim resursima, što dovodi do neuspješnog iskorištavanja vještina i znanja digitalne generacije;
 20. pozdravlja inicijative Komisije čiji je cilj riješiti problem manjka visokokvalificiranih radnika, kao što je Koalicija za digitalne vještine i radna mjesta; naglašava da se trajni uspjeh u tom području može postići samo sudjelovanjem svih relevantnih dionika, uključujući socijalne partnere, ustanove za obrazovanje i osposobljavanje i nevladine organizacije;
 21. ističe da radnici nisu manje važni od automatiziranih proizvodnih sustava ili digitaliziranih platformi te da imaju važnu ulogu u oblikovanju svojih radnih okruženja i digitalizaciji industrije; stoga naglašava potrebu za jačanjem prava na savjetovanje i sudjelovanje u pitanjima koja se tiču trgovackih društava, kao i uključenost socijalnih partnera na svim razinama kako bi se zajamčila pravedna digitalna tranzicija;

22. ističe da je potrebno utvrditi i analizirati pozitivne učinke koji proizlaze iz digitalizacije industrije te rizike za zdravlje i sigurnost na radu koje oni predstavljaju, uključujući nove psihološke rizike i učinak interakcije između osobe i robota, kako bi se po potrebi poduzele odgovarajuće mjere; naglašava u tom kontekstu potrebu za uključivanjem socijalnih partnera; stavlja naglasak na psihološke i neurološke učinke digitalizacije na zaposlenike s obzirom na to da stalna dostupnost predstavlja rizik od mentalnih zdravstvenih problema povezanih s poslom kao što je sindrom izgaranja na poslu; stoga se zalaže da se radnicima osigura „pravo da se isključe“ izvan dogovorenog radnog vremena;
23. poziva Komisiju i njezine agencije, ponajprije Europsku agenciju za sigurnost i zdravlje na radu, da preispitaju učinke digitalizacije, robotike i umjetne inteligencije na mentalni napor i da po potrebi daju preporuke o politikama; ukazuje na učinke koji stalni nadzor pomoću digitalnih tehnika može imati na radno okruženje i stres na radnom mjestu; u tom kontekstu ističe da istraživanja jasno upućuju na to da pojačani pritisak i nadzor dovode do povećanja zdravstvenih rizika, pogrešaka i nesreća, a ne rezultata rada¹;
24. poziva države članice da zajedno sa socijalnim partnerima na državnoj razini pokrenu savjetovanja o budućnosti rada i digitalizacije; smatra da bi Komisija trebala imati ključnu ulogu u širenju takvih nacionalnih inicijativa i njihovo koordinaciji;
25. naglašava da povećana upotreba novih tehnologija i sredstava elektroničke komunikacije na radnom mjestu izaziva sumnju kad je riječ o privatnosti radnika i novim mogućnostima praćenja i nadzora; stoga ističe potrebu za hitnom raspravom i razvojem boljih okvira politike u vezi s upotrebom podataka, obradom, pohranjivanjem i vlasništvom podataka koji se odnose na zaposlenike, u skladu s Uredbom 2016/679, kako bi se spriječilo kršenje temeljnih prava radnika i radnicima osiguralo pravo na pristup podacima;
26. uvida potencijal digitalizacije u pogledu dostupnosti socijalnih usluga i ostalih javnih usluga, kao i uključivanja osoba s invaliditetom i osoba s ograničenom pokretljivošću na tržište rada; posebno ističe važnost rada na daljinu u tom kontekstu;
27. primjećuje povećanje rada preko platformi i očekuje njegovo daljnje širenje u industrijskom sektoru s obzirom na mogućnosti za decentralizaciju i fleksibilnost koje nudi digitalizacija; ponavlja svoju zabrinutost zbog korištenja rada preko platformi za zaobilazeњe poreznog zakonodavstva i prava radnika, uključujući minimalne plaće, obveze u pogledu zdravlja i sigurnosti, maksimalno radno vrijeme i prava na socijalnu sigurnost u pojedinim slučajevima; poziva Komisiju i države članice da izrade okvir kojim se jamči da radnici na platformama uživaju jednaka prava kao radnici u tradicionalnoj ekonomiji te da postoje ravnopravni uvjeti u smislu poreznih plaćanja i socijalnih doprinosa pojedinaca i poduzeća u cilju očuvanja dugoročne stabilnosti javnih financija i sustava socijalnog osiguranja.

¹ Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu: „Stres na radnom mjestu i procjena rizika. Europska kampanja o procjeni rizika”; preuzeto 14. lipnja 2013. s <https://osha.europa.eu/en/surveys-and-statistics-osh/esener>.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	22.3.2017
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Mara Bizzotto, Enrique Calvet Chambon, David Casa, Ole Christensen, Lampros Fountoulis, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Ádám Kósa, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Javi López, Thomas Mann, Dominique Martin, Anthea McIntyre, Joëlle Mélin, Emilian Pavel, João Pimenta Lopes, Georgi Pirinski, Marek Plura, Terry Reintke, Sofia Ribeiro, Robert Rochefort, Maria João Rodrigues, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Jutta Steinruck, Romana Tomc, Yana Toom, Marita Ulvskog, Renate Weber, Tatjana Ždanoka, Jana Žitňanská
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Maria Arena, Georges Bach, Tania González Peñas, Krzysztof Hetman, Marju Lauristin, Alex Mayer, Joachim Schuster, Jasenko Selimovic, Csaba Sógor, Michaela Šojdrová, Neoklis Sylikiotis

KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

43	+
ALDE	Enrique Calvet Chambon, Robert Rochefort, Jasenko Selimovic, Yana Toom, Renate Weber
ECR	Anthea McIntyre; Jana Žitňanská
ENS	Dominique Martin, Joëlle Mélin
GUE/NGL	Tania González Peñas, Rina Ronja Kari, Patrick Le Hyaric, Neoklis Sylikiotis
PPE	Georges Bach, David Casa, Krzysztof Hetman, Ádám Kósa, Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Thomas Mann, Marek Plura, Sofia Ribeiro, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Michaela Šojdrová, Csaba Sógor, Romana Tomc
S&D	Maria Arena, Ole Christensen, Jan Keller, Marju Lauristin, Javi López, Alex Mayer, Emilian Pavel, Georgi Pirinski, Maria João Rodrigues, Joachim Schuster, Jutta Steinruck, Marita Ulvskog
Verts/ALE	Jean Lambert, Terry Reintke, Tatjana Ždanoka

1	-
NI	Lampros Fountoulis

2	0
ENS	Mara Bizzotto
GUE/NGL	João Pimenta Lopes

Značenje simbola:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržani